

“Aquesta crisi és el principi de la fi de la globalització econòmica”

FRATIS I CAMPS

Jordi Pigem (Barcelona, 1964) és doctor en filosofia i expert en ecologia i decreixement. En aquesta entrevista reflexiona sobre els efectes que la crisi ja té sobre les estructures econòmiques i socials del món.

Al manifest d'Acampadabcn, els indignats consideren que la nostra societat té un problema estructural. Hi esteu d'acord?

—Fa temps que estic convençut que la nostra societat, mundialment, necessita una transformació radical. Hem entrat en una crisi que no és

només econòmica, sinó sistèmica. Arribem als límits del planeta, en l'àmbit ecològic i de recursos; a desigualtats extremes que fan que els rics siguin cada vegada més rics i els pobres cada vegada més pobres. Per tant, la situació és insostenible econòmicament, ecològicament i socialment.

Moltes coses deixen de tenir sentit. Un dels aspectes més fascinants d'aquest moviment és que els joves, que fins fa poc es considerava que estaven adormits, es desperten i mostren que hi ha una gran consciència dels problemes. Això, per si mateix, ja és un punt positiu.

—Com es pot començar a corregir aquest problema estructural?

—Cal un canvi de paradigma econòmic, cultural i social. Un canvi que posi al centre no pas el creixement econòmic, sinó el creixement del benestar de les persones i el bé comú. A partir d'aquí, es rebaixa automàticament el poder dels bancs, es reparteix la riquesa, s'apugen els impostos als rics fins

a un punt on seria possible de donar feina a molta gent que no en té a través de serveis socials. És essencial posar les persones i no els diners al centre de la societat. Si aconseguim això, d'aquí se'n deriva tota la resta. De fet, moltes de les propostes que es fan respecte a les hipoteques, com ara que si dones la casa al banc deixes de tenir-hi un deute, van en la línia de limitar el poder dels diners sobre la gent.

—Tenint en compte que estem en un món com més va més globalitzat, on les multinacionals tenen un pes que sovint supera el dels estats, una reforma com aquesta no podria portar algunes empreses a anar-se'n, per a instal·lar-se en territoris on els impostos o les càrregues socials siguin menors?

—Aquesta és precisament la dinàmica que tenim des que va començar la globalització econòmica i això ha fet que molts productes que abans es produïen a Catalunya ara es produeixin a la Xina o en uns altres països on les condicions socials i ecològiques són molt pitjors que aquí. La indignació que s'ha mostrat a les places de l'estat espanyol no és pas un fenomen aïllat, sinó que sintonitza amb la que viu la gent arreu del món. Perquè ara ens trobem en la crisi més global que ha tingut mai el món. Arreu hi ha gent que té el mateix sentiment que els indignats. Aleshores, la nostra generació ha de canviar aquest sistema. Ara ens toca fer un canvi, perquè hi ha la percepció, tant als carrers com en cercles empresarials, que això no funciona. Fins i tot els polítics són conscients que això no funciona. Han vist que aquest moviment tenia prou legitimitat per a no foragitar-lo de les places. Tret del conseller d'Interior de la Generalitat de Catalunya, Felip Puig. Són unes reivindicacions molt sòlides, però els polítics miren aplicar a la crisi les mateixes mesures que ens han portat a la crisi, i aquesta no és la solució.

—S'hauria d'augmentar el poder dels estats enfront de les empreses?

—Sí, en la mesura que els estats vagin orientats al bé comú. Aquesta seria una manera de limitar aquest fet: que avui dia els diners tenen més pes que les persones.

—I podria ser a través d'una entitat supranacional?

—Si hi hagués unes Nacions Unides fortes i amb líders realment lúcids, es podrien imposar mesures com ara taxes a les transaccions financeres, l'anomenada taxa Tobin, o més mesures que evitessin el desgavell que ha creat l'economia neoliberal, que ha servit per a augmentar exponencialment els ingressos d'uns pocs. Jo crec que un món ideal hauria de poder funcionar sense grans formes d'autoritat i sobretot a escala local, on la gent s'autoorganitza d'una manera participativa i horitzontal, com a les places o assemblees. Però ara mateix seria bo que hi hagués una manera de limitar el poder dels diners a la societat.

—Teniu cap recepta per a limitar el poder dels diners?

—Una manera d'aconseguir-ho seria a través d'una entitat supranacional que tingués la capacitat de vetllar pel bé comú. Les que hem tingut fins ara —Banc Mundial, Fons Monetari Inter-

“Tot allò que és pugui produir dins la comunitat local, no hauria de ser importat de l'altra punta del món”

nacional i Organització Mundial del Comerç— han vetllat perquè els diners tinguessin cada vegada més poder sobre els estats, sobre les societats, sobre les persones. Ara necessitaríem institucions globals, però que precisament actuessin en sentit contrari.

—Una de les demandes dels indignats és el control comunitari de certs sectors estratègics, com ara la política, la gestió de l'aigua o els mitjans de comunicació públics.

—Estic d'acord que s'ha d'enfortir i revitalitzar el poder a escala local i comunitària. És cert que hi ha situacions en les quals necessitarem organismes de nivell més global. Però tot allò que és pugui resoldre comunitàriament, s'hauria de resoldre a l'àmbit comunitari local. De la mateixa manera que tot allò que és pugui produir a l'àmbit de comunitat local, no hauria de ser importat de l'altra punta del món, fet

que ha imposat l'economia neoliberal globalitzada. Cal relocar la presa de decisions sempre que sigui possible. Aquest món tan globalitzat ha estat propiciat entre més coses per l'abundància de petroli barat, que ha fet possible que avui puguem importar de la Xina a un preu molt competitiu, gràcies al baix cost del transport. Però el petroli barat, que és la base material de la globalització econòmica, ja s'ha acabat. Per tant, la crisi actual significa el principi de la fi de la globalització econòmica.

—En el pla teòric queda clar, però com es trasllada aquesta transformació a la pràctica?

—Cal tornar a avaluar les nostres necessitats a propòsit de la vida humana i de la societat, i adonar-nos que el creixement econòmic il·limitat ja no és possible. I, ni que ho fos, s'ha demostrat que no crea societats millors, ni persones més felices. Ens toca tornar a avaluar la creença, que han imposat els mitjans de comunicació de masses, que el consumisme és el camí cap a la realització personal. Per tant, hem de reflexionar sobre la vida col·lectiva, el bé comú i la vida personal perquè es pugui aconseguir la pròpia plenitud en un context de cooperació social i d'harmonia amb l'entorn.

—La pressió dels consumidors ha portat moltes empreses a canviar l'estratègia i proposar, per exemple, banca ètica, comerç just, menjar orgànic, responsabilitat social corporativa, etcètera. Pot ser que els problemes del consumisme vinguin d'una falta d'educació o coneixement de la força que tenim com a consumidors?

—Certament, els ciutadans tenim molt de poder a través d'allò que comprem i no comprem. I en la mesura que col·lectivament molts de nosaltres decidim de no comprar certs productes, el mercat es troba obligat a adaptar-se. La capacitat que tenim d'apostar per la banca ètica en comptes de la convencional, els productes ecològics... a poc a poc fa que es vagin transformant totes aquestes activitats. A la vegada, també calen lleis i intervencions que modifiquin el sistema des de dintre.

—Parleu, doncs, no únicament d'una crisi econòmica, sinó de valors. En quin sentit la patim, aquesta crisi de valors?

PRATS I CAMPS

—Els valors que ens han guiat fins ara —competició, creixement il·limitat, expansió— ens han dut a un carreró sense sortida. Ens han portat a aquesta situació on els diners tenen més importància que no pas les persones. Sobretot perquè les nostres accions es deriven de les nostres actituds i les nostres actituds es deriven dels nostres valors. En la mesura que siguem capaços de canviar la nostra percepció del valor de les coses, canviem les nostres actituds i d'aquí sorgeixen noves maneres d'actuar.

—Una de les solucions a aquesta crisi és el decreixement?

—El decreixement, sobretot, ha estat una manera de mostrar que la idea de creixement econòmic il·limitat en un planeta finit no té cap sentit, perquè tard o d'hora arribes al límit d'explotació dels recursos. Com fem nosaltres, pel que fa a la quantitat de recursos disponibles per a alimentar l'economia. Això ja passa amb el petroli i molts metalls. El decreixement és també una invitació a viure millor amb menys. Ens adonem que el camí del consumisme, de comprar moltes coses que realment no necessitem, no ens fa més feliços. El repte que avui es presenta

és aprendre a viure millor de manera no tan consumista, més solidària i més centrada en totes aquestes coses que ens poden fer feliços i no costen diners. És a dir, centrada en activitats que beneficiïn simultàniament els àmbits ecològic, social i personal. Participar de l'equilibri ecològic et beneficia tant des del punt de vista personal com des del social.

—S'hauria de passar d'una educació més encarada a la productivitat a una altra de més centrada en la formació de l'individu, l'educació emocional?

—Ara mateix, l'educació encara es basa molt en la creació d'engrenatges que s'hauran d'integrar dins el sistema productiu, per bé que en realitat tampoc no és clar quines feines hi haurà disponibles per als joves que estudien avui dia. Aquesta educació productiva es basa a inserir informació, que moltes vegades és molt poc útil. Hauríem de passar a un model que pretengui fomentar allò que cada persona porta a dintre, les seves potencialitats. Això es traduiria, en el cas dels més petits, no pas a aprendre coses inútils, sinó a jugar, que és el que toca a aquesta edat. Una educació molt més centrada en el joc, en la creativitat, en la persona i no tant en les dades i la informació.

Joan Tomàs

Breus

La serra de Tramuntana ja és Patrimoni de la Humanitat

La serra de Tramuntana de Mallorca, la serralada que s'estén per tot el litoral nord-occidental de l'illa, ha rebut el reconeixement de la UNESCO com a Patrimoni de la Humanitat. La candidatura havia aplegat més de 40.000 signatures, i competia amb 33 propostes més de la categoria de Paisatge Cultural. Es tracta d'un espai natural d'uns 800 quilòmetres quadrats en els quals conviuen flora i fauna endèmica de l'illa. La serra de Tramuntana s'estén en una llargària de prop de noranta quilòmetres, i una amplària de quinze més, i aplega una vintena de municipis.

EL TEMPS

S'hi poden trobar comunitats i espècies vegetals úniques, a més d'animals endèmics i paisatges excepcionals. La UNESCO també ha reconegut el Konso, a Etiòpia; el Fort Jesús, a Kenya, i la ciutadella de la dinastia Ho, al Vietnam.

Protestes per la supressió de quinze jutjats

Treballadors de l'Audiència Provincial de València van protestar la setmana passada per la decisió del govern Camps de renunciar a quinze nous jutjats, el funcionament dels quals ja havia estat acordat. Segons Enrique Campayo, portaveu de la plataforma "Justícia digna ya!" i responsable de CCOO, el País Valencià és l'"única comunitat autònoma que no crea jutjats malgrat que som els segons més saturats d'Espanya". El col·lectiu denuncia que la falta de recursos origina situacions com ara que no hi haja paper o CD per a la tasca del dia a dia.